

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 286/09-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti I., a. s., zastúpenej advokátkou JUDr. Ľ. B., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Košiciach pod sp. zn. 11 Co 110/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti I. a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2009 osobne do podateľne doručená sťažnosť spoločnosti I., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 11 Co 110/2008.

Zo sťažnosti a z priložených listinných dôkazov vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa podala Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) žalobu proti žalovanej Ing. K. U. (ďalej len „žalovaná“) o určenie neúčinnosti dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorú 27. mája 2005 žalovaná uzavrela s bývalým manželom PaedDr. M. U. (ďalej len „bývalý manžel“). Bývalý manžel si od PaedDr. J. P. požičal sumu 16 000 USD a 27 250 € v hotovosti na základe zmluvy o pôžičke z 2. marca 2003. Hoci vrátenie pôžičky sa stalo splatným 16. októbra 2003, bývalý manžel požičanú sumu nevrátil. V dôsledku toho na základe žaloby PaedDr. J. P. rozsudkom okresného súdu č. k. 11 C 324/03-75 z 25. apríla 2005 bol bývalý manžel zaviazaný zaplatiť 1 686 425,70 Sk s prísl. Na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 19. júla 2005 novou veriteľkou pohľadávky sa stala sťažovateľka, ktorá požiadala súdneho exekútora o vykonanie exekúcie. Súdny exekútor zistil, že bývalý manžel vlastnil nehnuteľnosti ležiace v K. v kat. úz. J. zapísané na liste vlastníctva č. 2615, avšak iba do 26. mája 2005, pretože 27. mája 2005 došlo k vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovanej na základe dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov z 27. mája 2005. Podľa názoru sťažovateľky bývalý manžel previedol nehnuteľnosti na žalovanú preto, aby zmaril uspokojenie pohľadávok svojich veriteľov. Vyslovila aj názor, že vzhľadom na príbuzenský vzťah medzi žalovanou a bývalým manželom existujúci tak v čase vzniku dlhu 2. septembra 2003, ako aj v čase jeho splatnosti 16. októbra 2003, ale tiež aj v čase vydania rozsudku okresného súdu o rozvode manželstva medzi žalovanou a bývalým manželom č. k. 11 C 324/03-75 z 25. apríla 2005 je zrejmé, že žalovaná vedela o úmysle bývalého manžela ukrátiť svojich veriteľov a že jej z toho vznikol prospech.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 13 C 31/2006-99 z 5. septembra 2007 bola žaloba zamietnutá s tým, že o trovách konania bude rozhodnuté osobitným uznesením. Podľa skutkových zistení okresného súdu rozsudkom okresného súdu č. k. 11 C 324/03-75 z 25. apríla 2005, ktorý sa stal právoplatným 26. júla 2005, bol bývalý manžel zaviazaný zaplatiť PaedDr. J. P. 1 686 425,70 Sk istiny s úrokmi z omeškania a so zmluvnou pokutou.

Ďalším rozsudkom okresného súdu č. k. 18 C 214/04-21 z 25. apríla 2005, ktorý sa stal právoplatným 27. apríla 2005, došlo k rozvodu manželstva žalovanej a jej bývalého manžela. Z exekučného spisu súdneho exekútora vyplynulo, že 19. júna 2005 PaedDr. J. P. ako postupca a sťažovateľka uzavreli zmluvu o postúpení pohľadávok podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka. Išlo o pohľadávku voči bývalému manželovi vyplývajúcu z rozsudku okresného súdu č. k. 11 C 324/03-75 z 25. apríla 2005. Následne 6. septembra 2005 sťažovateľka ako oprávnená podala návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie tejto postúpením získanej pohľadávky voči bývalému manželovi. Súdny exekútor listom zo 16. marca 2006 sťažovateľke oznámil, že bývalý manžel 27. mája 2005 prestal byť vedený ako vlastník nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. 2615, keďže uvedeného dňa bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalovanej na základe dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Súdny exekútor sťažovateľke navrhol, aby podala žalobu, ktorou by odporovala tomuto právnomu úkonu. Dohodou o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov z 29. apríla 2005 žalovaná a bývalý manžel vyporiadali bezpodielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnostiam tak, že ich výlučnou vlastníčkou v celosti sa stala žalovaná. Vklad vlastníckeho práva v prospech žalovanej sa vykonal 27. mája 2005. Na základe uvedených listinných dôkazov, ako aj na základe výpovedí viacerých svedkov dospel okresný súd k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Poukázal na ustanovenie § 42a a § 42b Občianskeho zákonníka o odporovateľnosti a uviedol, že účelom odporovateľnosti je zabrániť nepoctivým úkonom dlžníka, ktorými znižuje svoj majetok na úkor veriteľov. Podstatou odporovateľnosti je neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe, ktorá znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, ako keby k tomuto úkonu vôbec nedošlo. Ukrátenie uspokojenia veriteľovej pohľadávky predpokladá také skrátenie (zmenšenie) majetku, ktoré bráni uspokojeniu pohľadávky v celom rozsahu alebo aspoň sčasti. Z toho vyplýva, že ten, kto odporuje, musí dokazovať kvalifikované zmenšenie majetku dlžníka. Ďalším predpokladom odporovateľnosti je to, že k právnomu úkonu, ktorému sa má odporovať, došlo v posledných troch rokoch, pričom uvedená lehota sa počíta spätne od urobenia úkonu, ktorému sa odporuje. Ďalej predpokladom je to, že právny úkon bol urobený s úmyslom ukrátiť veriteľa, ak tento úmysel bol druhej strane známy. Preukazovanie toho, či úmysel ukrátiť veriteľa bol známy druhej strane, je zložitou

skutkovou otázkou, ktorá by sa mala posudzovať v celom kontexte okolností, za ktorých došlo k právnemu úkonu. Ďalej musí dôjsť k skutočnému (faktickému) ukráteniu, lebo samotný úmysel bez ukrátenia uspokojenia nároku veriteľa nestačí na vznik nároku na odporovanie. Zákon úmysel ukrátiť veriteľa predpokladá pri právnych úkonoch, ktorými boli veritelia dlžníka ukrátení a ku ktorým došlo medzi dlžníkom a blízkymi osobami, alebo ktoré dlžník urobil v prospech týchto osôb. Táto vyvrátiteľná právna domnienka uľahčuje právnu pozíciu veriteľa. Na základe vykonaného dokazovania považoval okresný súd za preukázané, že sťažovateľka bola aktívne legitimovaná na podanie žaloby o neúčinnosť právneho úkonu, pretože napadnutým právnym úkonom bola ukrátená v uspokojení svojej vymáhateľnej pohľadávky. Sťažovateľka sa stala veriteľkou pohľadávky na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzavretej s pôvodným veriteľom, pričom táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi sporná ani spochybnená. Právoplatnosťou rozsudku okresného súdu č. k. 11 C 324/03-75 z 25. apríla 2005 nadobudla postúpená pohľadávka kvalitu vymáhateľnej (judikovanej) pohľadávky, a preto nebolo možné prihliadnúť na námietku žalovanej, podľa ktorej nie je splnená požiadavka vymáhateľnej pohľadávky s prihliadnutím na skutočnosť, že dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov bola uzavretá 29. apríla 2005 a rozsudok okresného súdu sa stal právoplatným až 26. júla 2005. Pohľadávka musí mať kvalitu judikovaného práva v čase začatia súdneho konania, resp. rozhodovania súdu, čo bolo v tomto prípade splnené. Vykonaným dokazovaním sa preukázalo aj splnenie podmienky, že došlo k takému skrúteniu (zmenšeniu) majetku dlžníka, ktoré bráni uspokojeniu pohľadávky sťažovateľky v celom rozsahu alebo aspoň sčasti. Výsluchom súdneho exekútora sa totiž preukázalo, že bývalý manžel nevlastní na území Slovenskej republiky žiaden iný majetok, z ktorého by bolo možné pohľadávku sťažovateľky uspokojiť. V konaní bolo nesporné, že namietané vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva sa uskutočnilo s účinnosťou k 27. máju 2005, a preto k účinnosti tohto odporovateľného právneho úkonu došlo v posledných troch rokoch pred začatím konania. Napokon poslednou podmienkou úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu je, že dlžník právny úkon urobil v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Zákon úmysel ukrátiť veriteľa predpokladá, a teda nie je potrebné taký úmysel preukazovať pri právnych úkonoch, ku ktorým došlo medzi dlžníkom a blízkymi osobami alebo ktoré dlžník urobil v prospech

týchto osôb. Ide o vyvrátiteľnú právnu domnienku uľahčujúcu právnu pozíciu veriteľa – žalobcu. Kto je blízkou osobou, vyplýva z ustanovení § 116 a § 117 Občianskeho zákonníka. Aj keď sťažovateľka vychádzala z toho, že v prípade žalovanej a bývalého manžela ide o osoby blízke v zmysle ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka, keďže v čase vzniku sťažovateľkinej pohľadávky boli manželmi, okresný súd sa s týmto jej právnym názorom nestotožnil. Rozhodujúci je totiž vzťah účastníkov právneho úkonu v čase vzniku odporovaného právneho úkonu. V čase, keď dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov nadobudla účinnosť (27. mája 2005), boli účastníci dohody už právoplatne rozvedení, a preto nešlo o blízke osoby. Neboli ani manželmi, ale nedá sa povedať ani to, že by v tom čase ujmu, ktorú by utrpel bývalý manžel, mohla žalovaná dôvodne pociťovať ako vlastnú ujmu alebo naopak. Žalovaná bývalému manželovi z titulu vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov na základe uzavretej dohody vyplatila sumu 400 000 Sk. Z uvedených dôvodov bolo na sťažovateľke dôkazné bremeno preukázať, že bývalý manžel uzavrel dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov s úmyslom ukrátiť sťažovateľku a tento úmysel bol žalovanej známy. Sťažovateľka v tejto súvislosti poukazovala na viaceré tvrdenia a rozporuplnosti vo výpovedi a stanoviskách žalovanej, keď v návrhu na rozvod manželstva z 24. septembra 2004 žalovaná uviedla, že *„voči odporcovi je začaté občiansko-právne konanie, v ktorom ho jeho bývalý obchodný partner žaluje o veľmi vysokú peňažnú čiastku. Cítim sa existenčne ohrozená“*. V dodatku k návrhu na rozvod zo 7. januára 2005 uviedla, že *„... nesmierny nátlak a vyhrážky, lebo chce predať náš byt. On potrebuje peniaze! ...pochopila som, že odporca má finančné ťažkosti...“*. Sťažovateľka poukázala na to, že žalovaná musela mať vedomosť o poskytnutí pôžičky bývalému manželovi, pretože v konaní sp. zn. 11 C 324/03 žalovaná preberala niektoré súdne zásielky, čo aj priznala. Sťažovateľka zdôrazňovala aj to, že až do roku 2005 mali žalovaná a bývalý manžel spoločnú adresu, ďalej v roku 2002 žalovaná pri inej pôžičke bývalému manželovi ručila za jej vrátenie, hoci vo výpovedi tvrdila, že s podnikaním bývalého manžela nikdy nesúhlasila. Napokon argumentovala tým, že v dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov boli vyporiadané len aktíva, ale nie pasíva. Z toho by malo vyplývať, že žalovaná musela mať vedomosť o poskytnutej pôžičke a pri uzatváraní dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov musel jej byť známy úmysel bývalého manžela

sťažovateľku ako veriteľku ukrátiť. Podľa názoru okresného súdu vykonaným dokazovaním sa nepreukázala vedomosť žalovanej o úmysle bývalého manžela ukrátiť sťažovateľku uzavretím dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nebola preukázaná ani len vedomosť žalovanej o existencii pôžičky bývalému manželovi. Hoci v samotnom návrhu na začatie konania sťažovateľka tvrdila, že viackrát osobne a telefonicky prostredníctvom svedkov H., S. a L. žalovanú vyzývala na vrátenie pôžičky a dokonca k žalobe pripojila písomné vyhlásenie od označených svedkov, toto tvrdenie v konaní vôbec preukázané nebolo. Nepreukázalo sa, že by ktorákoľvek z podpísaných osôb osobne alebo telefonicky vyzývala žalovanú na splnenie dlhu bývalého manžela. Nepresvedčivo vyzneli výpovede jednak štatutárnych zástupcov sťažovateľky, z ktorých Ing. S. prítomnú žalovanú ani len jednoznačne nestotožnil ako manželku dlžníka, ktorá mala byť prítomná pri jeho osobnej návšteve v byte bývalého manžela, návštevy Ing. H. sa mali tiež uskutočniť len v prítomnosti bývalého manžela a žalovanej, ktorá uskutočnenie takýchto návštev poprela, a nepresvedčila ani výpoveď svedka L., ktorý mal údajne dvakrát telefonicky žalovanú vyzývať, aby urgovala bývalého manžela o zaplatenie pôžičky. V čase, keď sa mal uskutočniť prvý telefonát, žalovaná bola dlhodobo v zahraničí. Vzhľadom na výšku poskytnutej pôžičky postupovala sťažovateľka pri zabezpečovaní jej vrátenia značne neštandardným spôsobom, keď o uvedených svojich tvrdených aktivitách smerom k žalovanej nepredložila žiaden nespochybniteľný (napr. listinný) dôkaz. Z preukázaného spôsobu spolužitia, resp. nespolužitia žalovanej a bývalého manžela a narušených vzájomných vzťahov a komunikácie je zrejmé, že žalovaná jednak ani nemala vedomosť o pôžičke poskytnutej bývalému manželovi a nemohol jej byť známy ani úmysel bývalého manžela ukrátiť sťažovateľku pri uzatváraní dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Pokiaľ žalovaná v rozvodovom konaní uviedla určité skutočnosti, podľa vlastného tvrdenia mala nimi na mysli nevyporiadané záväzky bývalého manžela voči obchodnému partnerovi na Ukrajine. Nemala teda informácie o poskytnutej pôžičke. Hoci preberala niektoré zásielky pre bývalého manžela, nikdy ich neotvárala. Vzhľadom na tieto tvrdenia žalovanej nebolo možné považovať za preukázanú vedomosť žalovanej o úmysle bývalého manžela ukrátiť sťažovateľku uzavretím dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Pokiaľ ide o zamietnutie návrhu sťažovateľky na výsluch svedka – dlžníka zdržujúceho sa na území Ukrajiny, okresný súd nepovažoval za

potrebné a efektívne tento dôkaz vykonať. Svedok by mal totiž vypovedať k otázke, prečo bývalý manžel pri uzatváraní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov uviedol, že nemá žiadne záväzky. Objasňovanie tejto skutočnosti nie je totiž pre konanie podstatné.

Na základe odvolania sťažovateľky uznesením krajského súdu č. k. 11 Co 106/2007-137 z 30. januára 2008 bola vec vrátená okresnému súdu ako predčasne predložená. S poukazom na ustanovenie § 166 Občianskeho súdneho poriadku dospel krajský súd k záveru, že okresný súd by mal vydať dopĺňací rozsudok o trovách konania vrátane trov štátu a po uplynutí lehoty na odvolanie proti dopĺňaciemu rozsudku predložiť vec znova krajskému súdu na pokračovanie v odvolacom konaní.

Dopĺňacím rozsudkom okresného súdu č. k. 13 C 31/2006-142 z 10. marca 2008 bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalovanej (na účet jej právneho zástupcu) trovy konania vo výške 12 142 Sk a trovy štátu (na účet okresného súdu) vo výške 1 600 Sk.

Sťažovateľka v odvolaní zo 14. apríla 2008 smerujúcom proti dopĺňaciemu rozsudku okresného súdu zotrvala na dôvodoch odvolania podaného proti rozsudku v merite veci, a tým zdôvodnila aj nesúhlas s dopĺňacím rozsudkom.

Rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 110/2008-166 z 15. apríla 2009 bol potvrdený rozsudok a dopĺňací rozsudok okresného súdu, pričom bolo vyslovené, že sťažovateľka nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Rozsudok bol sťažovateľke doručený 11. júna 2009. Podľa názoru krajského súdu dospel okresný súd k správneému záveru, že sťažovateľka bola aktívne legitimovaná na podanie odporovacej žaloby, keďže disponovala voči bývalému manželovi vymáhateľnou pohľadávkou. Súdnou praxou je už vyriešené, že úspešne možno odporovať aj dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pokiaľ by bývalí manželia síce postupovali podľa § 150 Občianskeho zákonníka, ale rozdelenie vecí, prípadne práv a záväzkov by úmyselne volili tak, aby stav po vyporiadaní znemožnil alebo úplne vylúčil uspokojenie pohľadávky voči nim ako dlžníkom. Podstatnou otázkou majúcou význam pre rozhodnutie vo veci bolo posúdenie, či žalovanú

vo vzťahu k bývalému manželovi možno pokladať za osobu blízku. Žalovaná s bývalým manželom uzavrela dohodu o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov 29. apríla 2005. Rozsudok okresného súdu o rozvode ich manželstva nadobudol právoplatnosť 27. apríla 2005. To znamená, že v čase právneho úkonu, ktorému sťažovateľka odporuje, žalovaná nebola už manželkou dlžníka sťažovateľky (bývalého manžela). Iné osoby (ktoré nie sú v príbuzenskom pomere) sú blízkymi osobami, ak sú navzájom v pomere rodinnom alebo obdobnom a ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Pri posudzovaní tejto otázky nemožno vychádzať z duševného stavu určitej osoby, ale predovšetkým z hľadiska objektívno-spoločenského. Treba preto posudzovať, či z hľadiska spoločenskej morálky (prihliadajúc na všetky dôležité okolnosti prípadu) môže určitá osoba dôvodne pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako vlastnú ujmu. Okresný súd dospel k správneému záveru, že žalovaná v čase uzavretia dohody o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov nebola blízkou osobou bývalého manžela, lebo s ním nebola v pomere rodinnom alebo obdobnom. Vzhľadom na okolnosti, ktoré predchádzali rozvodu ich manželstva, možno považovať za dôvodné tiež, že by ujmu, ktorú utrpel bývalý manžel, žalovaná nepociťovala ako vlastnú. V konaní totiž nebolo sporné, že bývalý manžel so žalovanou dlhodobo pred rozvodom manželstva nevedol spoločnú domácnosť, žil na Ukrajine s družkou, s ktorou sa mu 16. novembra 2001 narodila dcéra. Za týchto okolností niet dôvodu považovať žalovanú v zmysle § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka za osobu blízku bývalému manželovi. S prihliadnutím na tento záver musela sťažovateľka v konaní preukázať, že bývalý manžel uzavrel dohodu o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov v úmysle ukrátiť sťažovateľku a že tento úmysel musel byť žalovanej známy. Krajský súd sa stotožňuje so záverom okresného súdu, že sťažovateľka neunesla dôkazné bremeno na preukázanie týchto skutočností. Z výpovede svedka P. vyplynulo, že nevie, či bývalý manžel informoval o pôžičke žalovanú. Ing. S., ktorý sa vyjadroval k svojej návšteve v byte bývalého manžela (v nešpecifikovanej dobe), pri ktorej s ním mal hovoriť o pôžičke, si nebol istý, či ženou, ktorú mu bývalý manžel predstavil ako svoju manželku, bola žalovaná. Svedok L. mal telefonicky hovoriť so žalovanou (na prelome júla – augusta, resp. v novembri) a žiadať ju, aby urgovala bývalého manžela zaplatiť pôžičku, čo však ona poprela, a iné dôkazy na preukázanie telefonických hovorov tohto svedka so žalovanou s tvrdeným obsahom

hovorov ani neboli označené. Ani z výpovede Ing. H. nie je vedomosť žalovanej o úmysle bývalého manžela ukrátiť sťažovateľku bez akýchkoľvek pochybností zrejmá. Ani z ďalších skutočností, na ktoré sťažovateľka poukazuje (preberanie zásielok pre bývalého manžela žalovanou bez preukázania toho, že sa oboznámil s ich obsahom, tvrdenie obsiahnuté v návrhu na rozvod, podľa ktorého voči bývalému manželovi je začaté občianskoprávne konanie o veľmi vysokú peňažnú čiastku), záver o takejto vedomosti žalovanej nemožno vyvodiť. Podstatná je napokon aj skutočnosť, že žalovaná vyplatila bývalému manželovi 400 000 Sk. Nejde o ukracujúci právny úkon v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka, ak dostal dlžník za prevádzané veci, práva alebo iné majetkové hodnoty od druhej strany ich obvyklú cenu alebo mu za ne bola inak poskytnutá primeraná (rovnocenná) náhrada. Sťažovateľka nepredložila dôkazy o tom, že suma 400 000 Sk, ktorú žalovaná vyplatila bývalému manželovi z titulu vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nezodpovedala hodnote vyporiadavaného nehnuteľného majetku.

Podľa názoru sťažovateľky postupom a rozsudkami všeobecných súdov došlo k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru z viacerých hľadísk.

1. Krajský súd bez nariadenia pojednávania uznesením č. k. 11 Co 106/2007-137 z 30. januára 2008 vrátil vec okresnému súdu, hoci správne mal rozsudok okresného súdu zrušiť a vrátiť vec na nové konanie a rozhodnutie. Následne pochybil okresný súd, ktorý taktiež bez nariadenia pojednávania vydal doplnčací rozsudok č. k. 13 C 31/2006-142 z 10. marca 2008, hoci mal rozhodovať riadnym rozsudkom, resp. uznesením, lebo z vracajúceho uznesenia krajského súdu nevyplýva dôvod na vydanie doplnčacieho rozsudku. Okresný súd totiž vo svojom rozsudku o trovách konania nerozhodoval s tým, že o nich rozhodne následne uznesením. Po vrátení veci rozhodol okresný súd o trovách doplnčacím rozsudkom bez nariadenia pojednávania, teda bez možnosti sťažovateľky vstúpiť do tohto rozhodovacieho procesu. Napokon krajský súd vydal vo veci samej konečný rozsudok č. k. 11 Co 110/2008-166 z 15. apríla 2009 znova bez nariadenia pojednávania. Správne mal nariadiť pojednávanie, predvolať aj navrhnutého svedka, a tak vo veci rozhodnúť. Okrem toho v oznámení o vyhlásení rozsudku je uvedený ako dátum vyhlásenia rozsudku 15. apríl 2008, hoci v písomnom vyhotovení rozsudku je uvedený dátum 15. apríl

2009. V tejto súvislosti vzbudzuje v sťažovateľke rôzne domnienky žiadosť o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia založená na č. l. 163, ako aj prepisované poradové čísla v súdnom spise (č. l. 153, č. l. 154, č. l. 155).

2. K ďalšiemu procesnému pochybeniu krajského súdu došlo tým, že do podania sťažnosti ústavnému súdu nerozhodol právoplatne o námietke zaujatosti, ktorú sťažovateľka podala 27. apríla 2009. Uviedla, že namieta senát 11 Co, „*ktorý je vo vzťahu s JUDr. S. M.*“. Členovia senátu sa vyjadrili, že nemajú vedomosti o tom, aby JUDr. M. bola veľmi dobrou rodinnou priateľkou bývalého manžela, ktorý napokon ani nie je účastníkom konania. Pritom námietka bola dôvodná a vyjadrenie členov senátu len potvrdilo skutočnosti uvedené v námietke. Pochybnosti o nezaujatosti sudcov boli dané nesprávnym procesným postupom. O tejto veci konal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý však nerozhodol. Iba usmernil krajský súd svojím listom sp. zn. 5 Nc 15/2009 z 12. mája 2009. Ide o závažné procesné pochybenie zasahujúce do práva na spravodlivý proces.

3. Rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný, lebo je odôvodnený len strohým konštatovaním, že „*prvostupňový súd úplne zistil skutkový stav, jeho skutkové zistenia nie sú založené na chybnom hodnotení dôkazov a vo veci bolo rozhodnuté správne*“. Okrem toho sa nevyporiadal s namietanými rozpormi. Nevykonal sa bez dostatočného odôvodnenia navrhovaný dôkaz výsluchom bývalého manžela, hoci na ňom trvali obaja účastníci. Všeobecné sudy sa nevyporiadali s tvrdením sťažovateľky, podľa ktorého žalovaná mala vedomosť o rozsudku okresného súdu č. k. 14 C 324/03-75 z 25. apríla 2005, keďže preberala súdne zásielky pre bývalého manžela. Z odôvodnenia nevyplýva ani to, že krajský súd vo veci už predtým konal a rozhodol bez nariadenia pojednávania uznesením č. k. 11 Co 106/2007-137 z 30. januára 2008, ktorým vrátil vec okresnému súdu.

4. Nie je jasné, ako vedel okresný súd 7. mája 2008, keď datoval svoj prípis adresovaný krajskému súdu, novú spisovú značku veci na krajskom súde 11 Co 110/2008, ak odvolacie konanie bolo dovtedy vedené krajským súdom pod sp. zn. 11 Co 106/2007.

Zo strany krajského súdu neboli splnené taxatívne uvedené podmienky na prerušenie konania vyplývajúce z § 109 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 11 Co 110/2008 s tým, aby bol rozsudok z 15. apríla 2009 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež primerané zadosťučinenie 16 000 €. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia advokátkou v sume 127,44 €.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie datované a doručené okresnému súdu 2. júla 2009.

Z dovolania, ktoré si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že jeho prípustnosť opiera sťažovateľka o ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, lebo podľa jej presvedčenia postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Konkrétne dôvody dovolania sú zhodné s dôvodmi uvedenými v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Výnimku tvorí tvrdené nerozhodnutie o námietke zaujatosti sudcov krajského súdu, ktoré v dovolaní nie je uvedené. Okrem toho dovolanie obsahuje aj niektoré také námietky, ktoré nie sú predmetom sťažnosti podanej ústavnému súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Vo vzťahu k tým námietkam sťažovateľky, ktoré sú uvedené v bodoch 1 a 2, nie je daná právomoc ústavného súdu vo veci konať a rozhodnúť.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Námietky sťažovateľky uvedené v bode 1 sú takej povahy, že znamenajú odňatie možnosti účastníkovi konania konať pred súdom. Sťažovateľka totiž hlavne namieta, že okresný súd, ale aj krajský súd rozhodovali v troch prípadoch bez nariadenia pojednávania, hoci podľa právneho názoru sťažovateľky bolo ich povinnosťou rozhodnúť na pojednávaní. Okrem toho namieta aj presný dátum, kedy mal byť rozsudok krajského súdu vyhlásený, ako aj s tým súvisiacu žiadosť o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia a prepisovanie poradových čísiel niektorých listov v súdnom spise. Vytýkané postupy sa dajú kvalifikovať ako odňatie možnosti konať pred súdom.

Námietka sťažovateľky uvedená v bode 2 by vlastne vo svojich dôsledkoch znamenala, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca, resp. sudca, o ktorého vylúčenie sťažovateľka žiadala, pričom o jej námietke nebolo rozhodnuté.

Podľa § 237 písm. f) a g) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala

možnosť konať pred súdom, resp. rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Možno uzavrieť, že na základe námietok uvedených v bode 1 a 2 bolo prípustné podať proti rozsudku krajského súdu dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, o ktorom prislúcha rozhodovať najvyššiemu súdu. Preto v rozsahu týchto námietok právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky má najvyšší súd v dovolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Treba dodať, že sťažovateľka právo podať dovolanie využila, čo znamená, že o jej námietkach bude konať príslušný orgán. Na tejto skutočnosti nič nemení okolnosť, že sťažovateľka v dovolaní nevytýkala nerozhodnutie o námietke zaujatosti sudcov krajského súdu. Najvyšší súd v dovolacom konaní je povinný skúmať existenciu dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 237 Občianskeho súdneho poriadku aj bez námietok účastníkov, teda z úradnej moci (§ 242 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Odlíšná je situácia týkajúca sa tých námietok sťažovateľky, ktoré sú uvedené v bodoch 3 a 4. V tomto rozsahu považuje ústavný súd sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať

a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom môže sa stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Podľa názoru ústavného súdu skutkové a právne závery vyplývajúce z rozsudkov okresného súdu a krajského súdu sa javia ako úplné a presvedčivé. V žiadnom prípade ich nemožno označiť za arbitrárne či zjavne neodôvodnené.

Nezodpovedá skutočnosti, že by krajský súd svoj rozsudok odôvodnil iba s poukazom na správne zistenia okresného súdu. Práve naopak, krajský súd podáva vlastné dôvody týkajúce sa zistených skutočností a ich právneho posúdenia. Pritom nijako nespochybňuje dôvody, pre ktoré okresný súd nepovažoval za potrebné vypočuť bývalého manžela. Bez právneho významu pre posúdenie podstaty veci je okolnosť, že krajský súd v odôvodnení rozsudku neuvádza svoje predchádzajúce uznesenie, ktorým vec vrátil okresnému súdu na doplnenie rozsudku, pokiaľ ide o trovy konania. Rovnako bez akejkoľvek relevancie z hľadiska podstaty veci je skutočnosť, že odvolacie konanie sa viedlo najprv pod sp. zn. 11 Co 106/2007 (do vrátenia veci okresnému súdu na doplnenie rozsudku) a potom pod sp. zn. 11 Co 110/2008 (po opätovnom predložení spisu krajskému súdu). Uvedený administratívny postup neznamenal prerušenie odvolacieho konania a nemohol nijakým spôsobom zasiahnuť do označených práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2009